

Regionernes Videncenter
for Miljø og Ressourcer

Regionernes vej mod en (mere) bæredygtig råstofforvaltning

Bente Villumsen

1

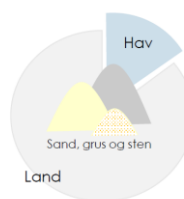

Regionernes Videncenter
for Miljø og Ressourcer

Råstofindvinding i Danmark

De primære forekomster af råstoffer i den danske undergrund er sand, grus, sten, kalk/kridt og ler. Disse råstoffer anvendes især til vores byggeri og vejanlæg. Råstofferne er en naturressource som ikke kan genskabes.

I 2017 udgjorde den totale indvinding af sand, sten og grus fra land og hav **40,3 mio. m³**. Heraf indvindes ca. 80 % på land.

2

Råstofindvinding i Danmark

Regionerne er myndighed for råstofindvinding på land og har ansvaret for at lave råstofplaner på baggrund af løbende kortlægning af råstofressourcen.

Formålet med råstofplanerne er at sikre mulighed for udnyttelse af ressourcen under hensyntagen til bl.a. natur- og miljøbeskyttelse, byudvikling, infrastrukturprojekter mm. jf. Råstoflovens § 3

3

Råstoflovens formål er at sikre, at udnyttelsen af råstofforekomsterne på land og hav sker som led i en **bæredygtig udvikling** efter en samlet interesseafvejning og efter en samlet vurdering af de samfundsmæssige hensyn, der er nævnt i § 3.

§ 3 Ved lovens anvendelse skal der på den ene side lægges vægt på:

- råstofressourcernes omfang og kvalitet og en sikring af råstofressourcernes udnyttelse samt tages erhvervsmæssige hensyn.

Og på den anden siden lægges vægt på:

- miljøbeskyttelse og vandforsyningsinteresser,
- beskyttelse af arkæologiske og geologiske interesser,
- rekreative interesser,
- naturbeskyttelse, herunder bevarelsen af landskabelige værdier og videnskabelige interesser,
- hensigtsmæssig byudvikling,
- infrastruktur anlæg, herunder energiproducerende anlæg,
- jord- og skovbrugsmæssige interesser,
- sandflugtsbekæmpelse og
- risiko for oversvømmelse eller erosion af kysten,
- fiskerimæssige interesser,
- ulemper for skibs- og luftfarten samt
- ændringer i strøm- og bundforhold.

4

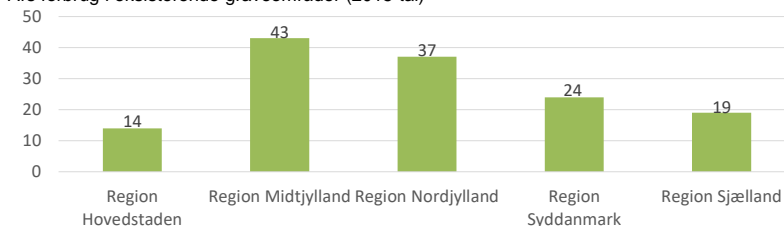

Udfordringer med råstofindvinding i Danmark

Arealkonflikter

De lettest tilgængelige råstoffer på land er allerede indvundet og der er allerede hyppige arealkonflikter i forbindelse med udpegnings af graveområder i de regionale råstofplaner. Og råstoffer er ulige fordelt mellem regionerne.

Års forbrug i eksisterende graveområder (2015-tal)

5

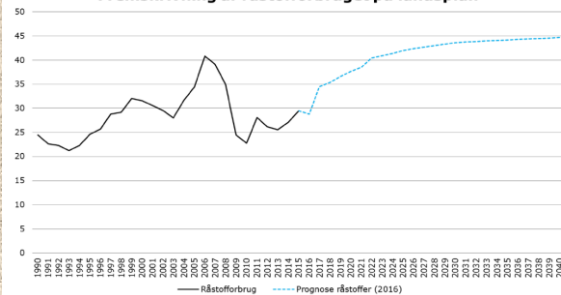

Udfordringer med råstofindvinding i Danmark

Markedskræfterne styrer

Efterspørgslen på primære råstoffer forventes at stige med mere end 50 % i 2040 i forhold til 2016. Indvindingen styres af væksten i bygge- og anlægssektoren

Fremskrivning af råstofforbruget på landsplan

6

Regionernes Videncenter
for Miljø og Ressourcer

”Og behovet for råstoffer stiger”

7

Regionernes Videncenter
for Miljø og Ressourcer

Udfordringer med råstofindvinding i Danmark

En tommelfingerregel er, at transporten udgør 1 kr. per ton for hver km. transport. Det betyder, at den samlede pris på råstoffet fordobles når det har rejst sin egen værdi i km.

Store transportomkostninger

Råstofpriserne i Danmark er generelt lavere end i vores nabolande.

Omkostningerne til transport fra råstofgraven og til anvendelsesstedet udgør i dag to tredjedele af den samlede råstofpris. En forventet øget transport på tværs af regionerne øger miljøbelastningen i form af et højere klimaaftryk, mere partikelforurening samt øget slitage og trafik på vejene.

8

Udfordringer med råstofindvinding i Danmark

Incitament til at bruge alternativer mangler

Bygge- og anlægsbranchen udnytter ikke råstofkvaliteterne optimalt. Der bliver ofte anvendt råstoffer af høj kvalitet til formål, hvor en mindre god kvalitet er tilstrækkelig.

Vi genanvender allerede 90 % af alt byggeaffald i Danmark, men det erstatter kun 7 % af det primære råstofforbrug.

Vi deponerer forurenede jord i stedet for at rense det.

9

Regionernes rolle i skabelsen af en bæredygtig råstofforvaltning

- Rollen som plan- og tilladelsesmyndighed skaber det nødvendige overblik og en forudsætning for en mere bæredygtig råstofforvaltning gennem:
 - Kendskab til kvaliteter, mængder og tilgængeligheder udfordringer
 - Samlet interesseafvejning efter råstoflovens § 3
 - Dialog på regionalt og lokalt niveau med virksomheder, borgere, organisationer og berørte myndigheder

10

Regionernes Videncenter
for Miljø og Ressourcer

Bæredygtig råstofforvaltning – hvad gør regionerne nu...

- Laver en fælles regional handleplan for en (mere) bæredygtig råstofforvaltning
- Gennemfører kortlægningsprojekt og workshops om ressourcestrømme, genanvendelse og potentialer for recirkulering af råstoffer
- Udvikler nye metoder til bedre opgørelse af restressourcen, blandt andet med forskellige kvaliteter
- Kvalificering af regionernes råstof-forecast
- Deltager i vidensprojekter med aktører i affaldssektoren, byggebranchen, internationale samarbejdspartnere m.fl.
- Synliggørelse gennem medier og fagkonferencer

11

Regionernes Videncenter
for Miljø og Ressourcer

...Og hvad ønsker vi at gøre sammen med andre...

- Fælles strategi for mere bæredygtig råstofforvaltning, som skal udarbejdes i samarbejde med staten.
- Samarbejde med Miljøstyrelsen om kortlægning af råstoffressourcer på land og hav
- Samarbejde med Miljøstyrelsen om et "nabotjek", hvor den danske regulering sammenholdes med nabolandenes.

12

Regionernes Videncenter
for Miljø og Ressourcer

Er der politisk vilje til en bæredygtig råstofforvaltning?

12 ANSVARLIGT FORBRUG OG PRODUKTION

Step 1:
Erkendelse af
råstofudfordring

Step 2:
Skabelse af incitamenter og
forretningsmodeller hos aftagervirksomheder

Step 3:
Udbredelse af viden og forretningsmodeller internationalt

13